

Kristinehamns
kommun

2024-12-09
Dnr: Ks/2016:169

Kommunledningsförvaltningen
Samhällsplaneringsavdelningen

Antagandehandling

FÖRDJUPAD ÖVERSIKTSPLAN FÖR VÄSTRA
VÅLÖSUNDET
Miljökonsekvensbeskrivning

Icke teknisk sammanfattning

Inledning

Den här miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) tillhör Kristinehamns kommuns fördjupade översiktsplan för västra Vålösundet. Den följer också med i processen med att ta fram den fördjupade översiktsplanen och ställdes ut parallellt med den fördjupade översiktsplanen.

En översiktsplan anger kommunens syn på hur den fysiska miljön långsiktigt ska utvecklas. Den ger därmed också förutsättningar eller vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.

En översiktsplan ska miljöbedömmas enligt 6 kap Miljöbalken för att få en helhetssyn av den miljöpåverkan som en planerad verksamhet eller plan kan medföra upprättas en miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Syftet med miljöbedömningen är att integrera miljöaspekter i planen eller programmet så att en hållbar utveckling främjas. Den geografiska avgränsningen för MKB:n omfattar västra Vålösundet med sakavgränsning för följande områden:

- Miljökvalitetsnormer vatten
- Översvämning
- Kulturmiljö
- Riksintresse för friluftsliv och övrig rekreation
- Natur 2000/Naturmiljö
- Trafik

Miljökonsekvensbeskrivningen omfattar ett nollalternativ (ingen fördjupning av översiktsplanen görs och inga riktlinjer för markanvändning tas fram) och ett planalternativet (fördjupning av översiktsplanen gäller och kan ge riktlinjer för kommande detaljplaner och bygglovsprövningar).

Effekter och konsekvenser av planförslaget

Planförslaget kommer ha en positiv effekt på miljökvalitetsnormer för vatten (MKN), genom att föreslå kommunalt vatten- och avlopp (VA) på den östra sidan av området ges förutsättningar för en minskad påverkan av utsläpp av näringsämnen från enskilda avloppsanläggningar mot Varnumsviken.

Planen pekar ut lämpliga områden för omvandling från fritidshus till permanentboende vilket i efterföljande detaljplaner sannolikt kommer innebära möjlighet till utökad byggrätt. Flertalet av husen som omfattas är belägna strandnära och omfattas inte av översvämningsrisk, förutom enstaka fastigheter. Efterföljande detaljplaner kommer att behöva behandla risk för översvämning.

Områden inom delområde västra Vålösundet (1) och Klingtorpsviken (2) pekas ut för möjlighet till utökad bebyggelse. Detta innebär att det kan bli en utbyggnad i områden där byggnadsantikvarisk kompetens inte ser det som lämpligt sett till den kulturhistoriska miljön och karaktären av fritidshusbebyggelse.

Allmänt för den östra sidan är att VA-utbyggnaden på sikt kommer att medföra större byggnationer (i takt med att området permanenteras) vilket kan påverka kulturmiljövärdena och hur området upplevs. Detta bör utredas vidare i kommande detaljplaner.

De västra delarna som inte föreslås omfattas av VA-verksamhetsområde (inom ramen för FÖP:en) föreslås därför bibehållas som fritidshusområde och där ges bara vissa möjligheter till kompletterande bebyggelse.

Miljökonsekvensbeskrivning - Antagandehandling

Kring de inre bebyggelseområdena/gårdsmiljöerna föreslås fortsatt utveckling av jordbruksverksamhet samt enstaka tillkomst av permanentboenden för att möjliggöra för fortsatt drift och generationsskifte.

Strandlinjen inom planområdet är till stor del bebyggd och privatiserad och i planen föreslås att de platser som är allmänt tillgängliga ska säkerställas som sådana för möjlighet till rörelse och vistelse. I första hand hänvisas ny bebyggelse att ordna gemensamma bad- och båtplatser företrädesvis i befintliga anläggningar, vilket minskar ytterligare privatisering av strandlinjen.

Bonderudsmossen hålls fri från ny bebyggelse, men möjliggörs för utökat användande för friluftslivet.

Den västra delen av planområdet som gränsar till Ölmeviken och Natura 2000 området föreslås inte ingå i kommunalt VA-verksamhetsområde. Konsekvenserna blir att näringsläckage från enskilda avlopp i området riskerar att fortsätta påverka vattenförekomsten. Planen föreslår att befintliga aktiva jordbruksverksamheter ska kunna utvecklas, för delområde 5-Rudsnäset ska jordbruksverksamhet prioriteras framför nybyggnationer av bostäder. En negativ konsekvens av detta kan vara fortsatt påverkan på vattenmiljöerna genom utsläpp av näringsämnen. Samtidigt ger planen på så vis stöd till en av de prioriterade bevarandeåtgärderna för Ölmeviken dvs. att gräsmarker hävdas genom slåtter och/eller bete samt att igenväxningsvegetation hålls efter.

Potentiella områden för nya förbindelser pekats ut genom att mark reserveras. Utpekanden i den fördjupade översiktsplanen innebär att kommunen redovisar vilka områden som prioriteras vid eventuella framtida förbindelser mellan västra Vålösundet och Kristinehamn. Inom överskådlig tid avser det färjetrafik (turbåt/cykelfärja). Någon gång i framtiden skulle det kunna användas för en fast förbindelse men all typ av bedömning om fast förbindelse får utredas och konsekvensbedömas vid senare tillfälle. En färjeförbindelse (turbåt/cykelfärja) kan beroende på utformning och placering underlätta för en effektivare pendling, det kan exempelvis möjliggöra en miljövänlig kollektivtrafik till sjöss som kan minska belastningen på vägnätet. En negativ konsekvens kan ses i att naturmiljön kan påverkas genom suspension, utsläpp till luft och vatten samt att en färjelinje kan påverka strandlinjen genom erosion. Vid realiserande av förbindelse måste frågan om miljökonsekvenser bättre beskrivas i dess planläggningsprocess.

INNEHÅLL

Icke teknisk sammanfattning	2
Inledning.....	2
Effekter och konsekvenser av planförslaget	2
INLEDNING	5
Bakgrund	5
Vad är en MKB?.....	5
Avgränsning och uppföljning.....	5
Alternativ	7
NOLLALTERNATIV	8
MKN vatten.....	8
Översvämning.....	8
Kulturmiljö.....	8
Riksintresse friluftsliv	8
Natura 2000/Naturmiljö.....	8
Trafik.....	9
PLANALTERNATIVET	10
MKN vatten.....	10
Översvämning.....	14
Kulturmiljö.....	16
Riksintresse för friluftsliv och övrig rekreation	18
Natura 2000/Naturmiljö.....	20
Trafik.....	22
Miljö kvalitetsmålen	25
Miljömål.....	25

INLEDNING

Bakgrund

Den fördjupade översiktsplanen för västra Vålösundet ska, liksom den kommunomfattande översiktsplanen, visa hur marken är tänkt att användas i framtiden. I en fördjupad översiktsplan finns mer detaljerade riktlinjer än i en översiktsplan, men dessa planer är endast vägledande för framtida kommunala beslut. En fördjupad översiktsplan är ändå ett mycket viktigt dokument där fördjupningen ger kommunen möjligheter att titta på och utreda samband, åtgärder och konsekvenser inom ett avgränsat område.

Syftet med en fördjupad översiktsplan (FÖP) för västra Vålösundet är att inom ramen för den översiktliga planeringen ta ställning till respektive fritidshusområdes lämplighet som permanentboende och därefter initiera erforderlig planläggning om området anses lämpligt med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov. Inom ramen för fördjupningen ingår även att se över möjligheterna till komplettering av ytterligare bostäder som då ska stödja VA-utbyggnadens ekonomi.

Fördjupningen redovisar även genomförandefrågor och etapper för att säkra en rationell och lämplig utbyggnad/omvandling i takt med kommande VA utbyggnad.

Planen syftar även till att se över möjligheten och behovet av att tillgängliggöra området mot tätorterna Ölme och Kristinehamn, samt behov av ytterligare service.

Vad är en MKB?

En miljökonsekvensbeskrivning (MKB) används för att få en helhetssyn av den miljöpåverkan som en planerad verksamhet eller plan kan medföra. Den grundläggande regleringen finns i 6 kap. Miljöbalken med kompletterande bestämmelser i förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar. En översiktsplan (även fördjupningar) antas i princip alltid medföra en betydande miljöpåverkan och en strategisk miljöbedömning inklusive en miljökonsekvensbeskrivning ska därför göras.

Strategisk miljöbedömning är en process där syftet är att integrera miljöaspekter i framtagandet och antagandet av översiktsplanen. Det handlar alltså inte enbart om att ta fram ett dokument, en miljökonsekvensbeskrivning, utan det handlar om ett kontinuerligt och integrerat arbete kring miljöaspekter löpande under processens gång med översiktsplanen. Att beskriva konsekvenserna av alla detaljer i en översiktsplan är omöjligt. Miljökonsekvensbeskrivningen ska enligt miljöbalken 6 kap. 12 § innehålla de uppgifter som är rimliga med hänsyn till planens innehåll och detaljeringsgrad. Den strategiska miljöbedömningen har varit en integrerad del i framtagandet av den fördjupade översiktsplanen.

Avgränsning och uppföljning

Syftet med miljöbedömningen är att integrera miljöaspekter i planen eller programmet så att en hållbar utveckling främjas. I miljökonsekvensbeskrivningen behandlas framförallt den betydande miljöpåverkan som ett genomförande av planen kan få.

Miljökonsekvensbeskrivningen ska enligt Miljöbalkens 6 kap. 12§ innehålla uppgifter som är rimliga med hänsyn till

- bedömningsmetoder och aktuell kunskap
- planens eller programmets innehåll och detaljeringsgrad
- var i beslutsprocessen som planen eller programmet befinner sig

Miljökonsekvensbeskrivning - Antagandehandling

- att vissa frågor kan bedömas bättre i samband med prövningen av andra planer och program eller i tillståndsprövningen av verksamheter eller åtgärder eller andra sammanhang
- allmänhetens intresse

I denna MKB beskrivs konsekvenserna av ett nollalternativ och planförslagets alternativ. Enligt 6 kapitlet 11 § miljöbalken ska miljökonsekvensbeskrivningen innefatta en redogörelse för de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför. I MKB föreslås åtgärder för att planens genomförande inte ska medföra betydande negativ miljöpåverkan, samt bidra till positiv utveckling ur miljösynpunkt. Eftersom en översiktsplan inte är juridiskt bindande kommer efterföljande planering att fastslå och säkerställa åtgärdernas genomförande.

Sakavgränsning

Miljökonsekvensbeskrivningens avgränsning för den fördjupade översiktsplanen för västra Vålösundet har skett i samråd med Länsstyrelsen (2016-12- 09). Länsstyrelsen och Kristinehamns kommun har konstaterat att sakavgränsningen i miljökonsekvensbeskrivningen är följande områden:

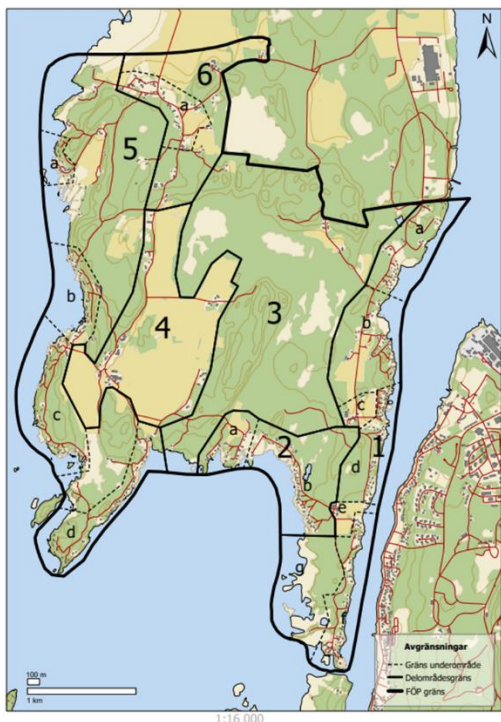
- Miljökvalitetsnormer vatten
- Översvämning
- Kulturmiljö
- Riksintresse för friluftsliv och övrig rekreation
- Natur 2000/Naturmiljö
- Trafik

Och följande miljömål bedöms relevanta: god bebyggd miljö, ingen övergödning samt levande sjöar och vattendrag, ett rikt odlingslandskap, levande skogar och myllrande våtmarker, grundvatten av god kvalitet och ett rikt växt- och djurliv.

Geografisk avgränsning

Den geografiska avgränsningen utgår ifrån planområdets avgränsning och omfattar den södra delen av udden väster om Kristinehamns tätort. Området avgränsas i öster av Vålösundet, i norr av Sunnäs odlingslandskap samt Sunnäs mossen samt i söder och väster av Vätern.

Vätern och Ölmeviken ingår i avgränsningen för Natura2000/Naturvärde och MKN för vatten.

Kartan visar planområdet och de olika delområden (siffror) samt underområden (bokstaver) som har identifierats.

Alternativ

I MKB ska alternativ redovisas och beskrivas. Alternativen är:

- nollalternativ (ingen fördjupning av översiktsplanen görs med helhetsgrepp kring omvandlingsområden i relation till hänsynstagande och inga riktlinjer för markanvändning identifieras)
- planalternativet (fördjupning av översiktsplanen gäller och kan ge riktlinjer för kommande detaljplaner och bygglovsprövningar)

Under arbetet med fördjupningen har avgränsningar för områdets framtida bebyggelseutveckling gjorts utifrån geografiska förutsättningar, framtida VA-utbyggnadsmöjligheter och områdets bebyggelsestruktur. Baserat på ovanstående har sju delområden (vissa med underområden) identifierats.

Avgränsningsarbetet har gjorts i nära samverkan med kommunens VA-enhet för att identifiera vilka delar av området som är VA-tekniskt och ekonomiskt rimligt möjliga att ansluta, vilket varit dimensionerande för utpekandet av omvandlingsområden.

Detta har resulterat i att det kommer tillåtas ske en omvandling med större byggrätter inom de områden som kommer att få kommunalt VA (delområde 1 och 2). I dessa områden bedöms det även möjligt att tillåta en mer omfattande exploatering inom några utpekade utbyggnadsområden för bostäder, om det finns intresse hos markägarna för detta.

I och med att planförslaget omfattar ett antal nya utbyggnadsområden är bedömningen att behov av ytterligare båtplatser finns. Nya utbyggnadsområden för bostäder hamnar i lägen som inte har möjlighet till brygga på sin fastighet, ett sätt att hantera frågan är genom gemensam anläggning, ett annat är att utveckla befintliga närliggande anläggningar. Sen finns också möjligheten att utveckla nya anläggningar.

NOLLALTERNATIV

I detta avsnitt behandlas nollalternativet som satts för fördjupningen, vilket beskriver miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling om planen inte genomförs.

MKN vatten

Näringspåverkan sker till stor del genom utsläpp från jordbruket. Befintliga aktiva jordbruk kommer fortsatt att brukas.

Ingen kommunal VA-utbyggnad kommer att genomföras och bebyggelsen i området kommer i huvudsak att omhänderta spillvatten genom enskilda anläggningar. Risken med enskilda anläggningar är att dessa inte sköts enligt samma krav som kommunala anläggningar, vilket ger en mindre säkerhet att garantera att inte omkringliggande vattenförekomster drabbas av utsläpp från spillvatten. Problem med höga halter av näringsämnen förekommer i området, varpå situationen på sikt kan riskera att förvärras.

Översvämning

Inga riktlinjer finns för hantering av ny-, om- och tillbyggnader med hänsyn till översvämningsrisk inom området. Bedömning av lämplighet till utbyggnad sker från fall till fall.

Angöring till området skulle ske via befintligt vägnät, som delvis är beläget inom översvämningsrisk.

Kulturmiljö

Inga riktlinjer finns för hantering av ny-, om- och tillbyggnader med hänsyn till kulturvärdena i bebyggelsen och landskapet vid bygglovsärenden och eventuell detaljplaneläggning. Bedömning sker utan övergripande stöd från en fördjupning av översiktsplanen. Ingen övergripande strategi för ny- och tillbyggnader utan fortsatt nyttjande av Attefalls- och Friggebodsreglerna.

Mindre chans att ny- och tillbyggnader sker då möjlighet att omvandla fritidshus till åretruntboenden genom att det ges större byggrätter uteblir med hänsyn till att inget kommunalt VA byggs ut.

Riksintresse friluftsliv

Utan riktlinjer från en fördjupning av översiktsplanen kan tillkommande spridda byggnadsetableringar orsaka negativ påverkan på riksintressena för friluftslivet.

Tillgängligheten till strandnära stigar och allmänt tillgängliga platser kan komma att begränsas då beslut om ny bebyggelse endast styrs av bygglovsprövning. Vid en ökad permanentering (fastigheterna bebos större del av året) kommer tillgängligheten att bli sämre då hemfridszonen ökar. Hemfridszonen uppstår i samband med att människor vistas i och kring en byggnad, men får en mera varaktig karaktär runt en permanent bostad än vid ett fritidshus.

Natura 2000/Naturmiljö

Inget kommunalt VA byggs ut och planområdet kommer fortsatt att omfattas av enskilda avloppsanläggningar, vilket gör att näringsläckage från enskilda avlopp riskerar att fortsätta med efterföljande påverkan på vattenmiljön och Natura 2000 området.

En sporadisk utökning av bebyggelse som hanteras i separata bygglovsärenden riskerar att bygga bort gröna passager och dess funktion av spridningskorridorer för växt- och djurliv.

Trafik

I kommunens översiktsplan(2021) nämns och pekas det ut att rekreativstråket Varnumsviken, som delvis har anlagts, ska färdigställas och utvecklas för att stärka kontakten mot vattnet, samt förlängas söderut och en möjlighet att ta sig mellan västra och östra Vålösundet ska skapas. Antagandet görs därför att någon form av förbindelse kommer att tillkomma även i nollalternativet. Ingen annan förändring av trafikinfrastrukturen sker i nollalternativet och planområdet kommer fortsatt att omfattas av enskilt huvudmannaskap för vägar. Kommande behov av förbättringsåtgärder på vägnätet inom planområdet ansvarar fastighetsägarna för att bygga och underhålla.

PLANALTERNATIVET

I detta avsnitt behandlas planalternativet som satts för fördjupningen, vilket innehåller en identifiering, beskrivning och bedömning av ett rimligt alternativ med hänsyn till planens syfte och geografiska räckvidd.

MKN vatten

Planområdet omfattar tre vattenförekomster; Vänern (Värmlandssjön), Ölmeviken och Varnumsviken.

När det gäller vattenkvaliteten lyfts en parameter upp för alla vattenförekomsterna inom planområdet, det gäller "Kemisk status" då de överskrider uppsatta mål för kvicksilver och PBDE. De kemiska parametrarna som överskrids här har samma problem i alla ytvatten i Sverige, de höga halterna av kvicksilver beror bland annat på berggrunden samt långväga global deposition över tid, detta har ackumulerats i marken varvid det kontinuerligt sker läckage till ytvatten. Den nationella bedömningen är sådan att det i dagsläget saknas tekniska förutsättningar för att lösa detta.

Varnumsviken

MKN för Varnumsviken är beslutad god ekologisk status 2039. Varnumsviken uppnår ej god kemisk status. För Varnumsviken bedöms otillfredsställande ekologisk status.

Vattenförekomsten har sex kvalitetsfaktorer med påverkanstryck – näringsämnen, konnektivitet i sjöar, fisk, hydrologisk regim i sjöar, bottenfauna och växtplankton.

Näringsämnen

Näringsämnen t.ex. totalfosfor har en betydande påverkan från urban markanvändning.

Konnektivitet i sjöar

Miljökonsekvensbeskrivning - Antagandehandling

Vattenförekomsten bedöms ha betydande påverkan från bristande konnektivitet vilket handlar om möjligheten för djur, växter och organiskt material att sprida sig. Dammar/barriärer som skapats av människan förhindrar fria vandrings-/ spridningsvägar.

Fisk

Kvalitetsfaktorn fisk har påverkanstryck på grund av en eller flera typer av hydromorfologisk påverkan, hydromorfologi är förändringar avseende möjligheten till spridning och fria passager för djur, växter med mera. Kvalitetsfaktorn hydrologisk regim i sjöar påvisar att vattenförekomsten påverkas negativt av regleringen (Vänern är påverkad av reglering). Vattendragets reglering påverkar vattenlevande växter och djur negativt.

Bottenfauna

Vattenförekomsten har för kvalitetsfaktorn bottenfauna flera olika påverkanstryck.

Bottenfauna har påverkanstryck från enskilda avlopp, urban markanvändning, historisk förorening och jordbruk. Påverkanstryck för reningsverk kan inte bedömas för förvaltningscykel 3 (vilket är den förvaltningscykel vattenmyndigheterna utvärderar i förvaltningsplanen och som utgör en plan för kommande cykels arbete med att följa miljökvalitetsnormerna för vatten), då det saknas inrapporterade mätvärden för bedömning. Vad gäller bottenfauna uppnår inte vattenförekomsten kraven för god ekologisk status avseende biologiska kvalitetsfaktorer kopplat till övergödning då det finns en betydande påverkan avseende totalfosfor (tot-P).

Vattenförekomsten uppnår inte kraven för en god ekologisk status då det finns betydande påverkan på kvalitetsfaktorn bottenfauna från urban markanvändning. I fråga om historisk förorening så indikerar biologiska kvalitetsfaktorer näringsämnespåverkan. På grund av påverkan från jordbruk uppnås ej god status avseende näringsämnen och/eller biologiska kvalitetsfaktorer kopplat till övergödning då det finns en betydande påverkan avseende totalfosfor (tot-P).

Växtplankton

Vattenförekomsten har för kvalitetsfaktorn växtplankton flera olika påverkanstryck.

Växtplankton har påverkanstryck från Inte IED-industri, enskilda avlopp, urban markanvändning, historisk förorening och jordbruk. Den verksamhet (Inte IED-industri) som bedrivs i Kristinehamns hamn kan tillföra förorenande ämnen i betydande mängd till vattenförekomsten. Vattenförekomsten uppnår inte kraven för en god ekologisk status då det finns betydande påverkan på kvalitetsfaktorn växtplankton från urban markanvändning. För bedömning av enskilda avlopp, historisk förorening och jordbruk läs svar för bottenfauna.

Vänern (Värmlandssjön)

MKN för Värmlandssjön (fortsatt benämning i text) är beslutad god ekologisk status 2039. Värmlandssjön uppnår ej god kemisk status. För Värmlandssjön bedöms otillfredsställande ekologisk status.

Vattenförekomsten har tre kvalitetsfaktorer med påverkanstryck – hydrologisk regim i sjöar, konnektivitet i sjöar, fisk.

Hydrologisk regim i sjöar

Kvalitetsfaktorn hydrologisk regim i sjöar påvisar att vattenförekomsten påverkas negativt av regleringen (Vänern är påverkad av reglering). Vattendragets reglering påverkar vattenlevande växter och djur negativt.

Konnektivitet i sjöar

Miljökonsekvensbeskrivning - Antagandehandling

Vattenförekomsten bedöms ha betydande påverkan från bristande konnektivitet. Dammar/barriärer som skapats av människan förhindrar fria vandrings-/ spridningsvägar.

Fisk

Det finns en väsentlig påverkan på kvalitetsfaktorn fisk. Förekommande barriärer fragmenterar vattenförekomsten och hindrar fiskars och bottenlevande djurs förflyttningar upp- och ned i vattensystemet, samt hämmar flödet av näringsämnen, sediment och organiskt material.

Ölmeviken

MKN för Ölmeviken är beslutad god ekologisk status 2039. Ölmeviken uppnår ej god kemisk status. För Ölmeviken bedöms otillfredsställande ekologisk status.

Vattenförekomsten har sex kvalitetsfaktorer med påverkanstryck – konnektivitet i sjöar, fisk, hydrologisk regim i sjöar, morfologiskt tillstånd i sjöar, näringsämnen och växtplankton.

Konnektivitet i sjöar

Vattenförekomsten bedöms ha betydande påverkan från bristande konnektivitet. Dammar/barriärer som skapats av människan förhindrar fria vandrings-/ spridningsvägar.

Fisk

För bedömning av kvalitetsfaktorn fisk läs ovan svar för konnektivitet.

Hydrologisk regim i sjöar

Kvalitetsfaktorn hydrologisk regim i sjöar påvisar att vattenförekomsten påverkas negativt av regleringen (Vänern är påverkad av reglering). Vattendragets reglering påverkar vattenlevande växter och djur negativt.

Växtplankton

Vattenförekomsten har för kvalitetsfaktorn växtplankton flera olika påverkanstryck.

Växtplankton har påverkanstryck från enskilda avlopp, historisk förorening och jordbruk. Vad gäller enskilda avlopp så uppnår vattenförekomsten inte kraven för god ekologisk status avseende biologiska kvalitetsfaktorer kopplat till övergödning då det finns en betydande påverkan avseende totalfosfor (tot-P). Vad gäller historisk förorening så indikerar biologiska kvalitetsfaktorer näringsämnespåverkan. På grund av påverkan från jordbruk uppnås ej god status avseende näringsämnen och/eller biologiska kvalitetsfaktorer kopplat till övergödning då det finns en betydande påverkan avseende totalfosfor (tot-P).

Näringsämnen

Vattenförekomsten har för kvalitetsfaktorn näringsämnen flera olika påverkanstryck.

Kvalitetsfaktorn näringsämnen har påverkanstryck från enskilda avlopp, historisk förorening och jordbruk. Vad gäller enskilda avlopp så uppnår vattenförekomsten inte kraven för god ekologisk status avseende fys-kemiska kvalitetsfaktorer kopplat till övergödning. Vad gäller historisk förorening så klassas vattenförekomsten till sämre än god med avseende på näringsämnen. För bedömning av jordbruk läs svar för växtplankton.

Morfologiskt tillstånd i sjöar

Vattenförekomsten uppnår inte god status för morfologiskt tillstånd på grund av påverkan från jordbruk. Jordbruket bedöms ha betydande påverkan på svämplanet (vilket är flacka markytor längs stränder som bildas i samband med återkommande översvämningar). Totalt överskrider

Miljökonsekvensbeskrivning - Antagandehandling

andel artificiell yta på svämplanet 15 % (49 % vid denna vattenförekomst), vilket ger en betydande påverkan på svämplanets struktur och funktion. 49 % av svämplanet utgörs av odlad mark.

Grundvattenförekomst

Grundvattenförekomst Hjälmarsnäs (sand och grusförekomst) finns i områdets östra del. Hjälmarsnäs uppnår både god kemisk status och god kvantitativ status.

Vattenkvalitet i sjöar och vattendrag är en viktig faktor i förhållande till markplanering. Med hänsyn till vattendragens miljöproblem i form av övergödning är det viktigt säkerställa långsiktigt hållbara VA-lösningar. Mer bebyggelse medför utsläpp av spill- och dagvatten som vid otillräckligt omhändertagande kan ha negativ effekt på vattenkvaliteten.

Konsekvenser av planalternativet

Under planarbetet har tydlig avgränsning av framtida utbyggnadsområden gjorts med hänsyn till möjligt kommunalt ansvar för VA.

Inom område 1 och 2 (se tidigare redovisad karta) är avsikten att ändra gällande detaljplaner/byggnadsplaner/områdesbestämmelser för att skapa större byggrätt och utveckla nya utbyggnadsområden för bostäder i takt med att VA byggs ut. Utbyggnadstakten föreslås därmed ske med hänsyn till efterfrågan samt möjligheten för ett hållbart omhändertagande av spillvatten. En utbyggnad av VA till områdena skulle innebära en förbättring för de kemiska parametrarna som området bidrar med. Skulle en exploatering ske utan gemensamt avloppssystem skulle dock statusen kunna påverkas påtagligt negativt genom ökat näringsläckage mm., och då skulle konsekvensen kunna bli betydande för recipienterna Värmlandssjön och Varnumsviken.

Inom området 5 (se tidigare redovisad karta) finns ett möjligt utbyggnadsområde för bostäder där det vid ytterligare exploatering blir aktuellt med en lokal VA-lösning, antingen kommunalt eller en gemensamhetsanläggning. Frågan bör utredas vidare om området blir aktuellt att exploatera, för att säkerställa en långsiktigt hållbar hantering av spillvatten. En gemensam lösning skulle innebära en förbättring för de kemiska parametrarna som området bidrar med.

För övriga områden som inte kommer att få kommunalt VA kommer inte gällande planer att ändras för att tillåta större byggrätter utan dessa får fortsatt klara sig med enskilda anläggningar. Inom områdena 2a, 3, 4, 5 (större del av området) och 6 (se tidigare redovisad karta) kan det tillkomma enstaka avstyckningar som även de får hanteras med enskilda lösningar (alternativt gemensamma lösningar).

Områden aktuella för ny bebyggelse kommer att kräva detaljplan och inom ramen för det arbetet kommer VA-lösningar samt frågan om dagvattenhantering att studeras närmare.

Utöver hantering av spillvatten är jordbrukets påverkan stor med hänsyn till näringsämnen i vattenförekomsterna. Planen föreslår att befintliga aktiva jordbruksverksamheter stöds, vilket kan ge en negativ effekt genom fortsatt påverkan av utsläpp. Planförslaget innebär också att små arealer potentiell jordbruksmark tas i anspråk för exploatering men det görs med hänsyn till att stärka upp ekonomin i VA-utbyggnaden och syftet med kommunalt VA till vissa delområden är att förbättra hälsa- och miljön ex förbättra miljö kvalitetsnormerna för vatten i Varnumsviken.

Fysisk påverkan på vattenmiljön sker genom reglering av Vätern (påverkan Hydrologisk regim), vilket inte påverkas genom planen.

Planen innehåller markreservat för förbindelser, på kort sikt färjeförbindelse (turbåt/cykelfärja). Vid en nyetablerad färjeförbindelse kan naturmiljön påverkas genom suspension, utsläpp till luft och vatten samt färjorna kan påverka strandlinjen genom erosion. Beroende på vilken typ av färja

Miljökonsekvensbeskrivning - Antagandehandling

som kommer bli aktuell innebär åtgärden olika stor påverkan. Inventeringar av naturmiljön kan komma att bli nödvändiga innan den exakta rutten för färjan bestäms.

Vid planering av nya bebyggelseområden är ambitionen främst att öka befintliga gemensamma möjligheter till båtplatser för att kunna tillgodose ny bebyggelse. Men en utveckling av nya hamnar för fritidsbåtar möjliggörs också. En utveckling av hamnar för fritidsbåtar skulle kunna ha en påverkan på vattnets kvalitet i Vänern. Anläggande av hamnar för fritidsbåtar kräver MKB så konsekvenserna av hamnar för fritidsbåtar kommer att miljökonsekvensbeskrivas i ett senare skede. Hamnar för fritidsbåtar påverkan på Vänerns vattenkvalitet får utredas vidare om eller när detta blir aktuellt.

Åtgärdsförslag

- Utbyggnad av kommunalt vatten- och avlopp i delområde 1 och 2. I övrigt enskilda anläggningar med hög skyddsnivå.
- Ny bebyggelse prövas med hänsyn till de naturliga vattenståndsvariationerna. Frågan hanteras vidare i detaljplan och/eller bygglov.
- Frågan om hållbar dagvattenhantering utreds i lämplig utsträckning i samband med ny detaljplan.

Översvämning

Delar av planområdet riskerar att svämmas över vid höga vattennivåer i Vänern. Sedan samrådsskedet har kommunen tagit fram en omfattande översvämningssanalys med fördjupad lokal kunskap om risker vid ett antal översvämningsscenario. Kommunens översiktsplan har därtill antagits (Översiktsplan 2021) där delar av analysen lyfts in som riktlinjer för planläggning och bygglov med hänsyn till översvämningssrisker.

Framförallt är det Bockserud/Klingtorpsviken som är utsatt för översvämningssrisk. Även enstaka bebyggelse på västra sidan av Vålösundet samt vid Juviken och Svartebergsudden omfattas av översvämningssrisk. I övrigt är det åkermarkerna kring Rudsnäset som svämmas över.

Miljökonsekvensbeskrivning - Antagandehandling

Kristinehamns kommun består till stor del av vatten. Läget intill Vänern möjliggjorde sjötransporter av i huvudsak järn från Bergslagen vilket var anledningen till att staden Kristinehamn en gång etablerades. Allt sedan dess har staden samexisterat med Vänern som en resurs och en planeringsförutsättning och utvecklats under hundratals år, och kommer att fortsätta utvecklas framgent. Det betyder att det även fortsättningsvis kommer att råda viss sannolikhet för översvämningar.

Kristinehamns kommun tillämpar inte generellt satta konsekvensklasser för bebyggelse då sådana inte bygger på kvalificerad analys. Hur allvarliga konsekvenserna av en översvämning blir beror i hög grad på vilken verksamhet som drabbas – och hur den drabbas. Därför måste en bedömning av konsekvenser i verksamhet eller byggnad göras i varje ärende om planläggning eller lovgivning. Kommunen har med hjälp av framtagna översvämningssimuleringar goda möjligheter att göra kvalificerade platsspecifika bedömningar avseende översvämningssrisker i ärenden om planläggning eller bygglov. Med stöd av genomförd riskanalys avser Kristinehamns kommun att i ärenden om planläggning och bygglov säkerställa konsekvenslindrande åtgärder för översvämningsscenario som bedöms ha tillräckligt stora risker för att det ska vara motiverat att förebygga.

Inom ramen för den omfattande översvämningssanalysen togs det fram tre olika PM, en med *fakta om skyfall*, en om *översvämningssrisker med riktlinjer för planläggning och bygglov* samt en med *fakta om Vänern*. För den fördjupade översiktsplanen används vänernivån 46.33 m ö.h, vilket motsvarar en 500-årsnivå med vind. Vilken överensstämmer med SMHIs beräkningar för Vänern (2017). Den valda vänernivån har att göra med den så kallade vinduppstuvningen i Vänern, vilket beskrivs mer utförligt i PM *fakta om Vänern*.

Att notera är att Klingtorpsvägen har höjts ca 40 cm efter tidigare översvämning (år 2001).

Konsekvenser av planalternativet

Kristinehamns kommun konstaterar att vilken nivå som är intressant och dimensionerande är helt beroende av frågans sammanhang och syfte. Kommunen har därför valt att använda 46.33 m ö.h för planområdet som helhet, då den vinddrivna 500-årsnivån (46.33) är beräknad utifrån de geografiska förhållandena utanför Vålösundet.

Inom de områden som kommer att anslutas till kommunalt VA föreslås en omvandling ske från fritidshus till permanentboende med möjlighet till utökad byggrätt och några nya utbyggnadsområden för bostäder tillkommer. I övrigt är det enstaka fastigheter som berörs av översvämningssrisk och därmed behöver kommande detaljplaner hantera denna fråga i detalj.

Planen föreslår angöring till planområdet via befintligt vägnät, som i undantagsfall är belägna inom översvämningssrisk. Bedömningen är framkomligheten att vid en långvarig översvämning går att säkerställa genom att låta höja vägen eller skapa en tillfällig ersättningsväg.

Åtgärdsförslag

- Översvämningssäkra avloppsanläggningar.
- Fysisk planering och lovgivning ska alltid analysera vattenvägar och skyfallsleder inom ärendets aktuella avrinningsområde.
- Fysisk planering och lovgivning ska alltid beakta översvämningssrisker.
- Fysisk planering och lovgivning ska säkerställa att inga tillkommande bostadsytor utsätts för direkt översvämningssrisk vid en vattennivå i Vänern som motsvarar en 500-årshändelse.

Miljökonsekvensbeskrivning - Antagandehandling

- Fysisk planering och lovgivning för känslig verksamhet ska alltid analysera konsekvenserna av en vattennivå i Vänern motsvarande en 1000-årshändelse.

Kulturmiljö

Värmlands museum (VM) har på uppdrag av Kristinehamns kommun tagit fram en översiktlig kulturmiljöutredning för att identifiera karaktärsskapande bebyggelsemiljöer inom västra Vålösundet. Området har delats in i bebyggelse typerna gårdar, sommarvillor och fritidshus.

Gårds- och bybildningarna karakteriseras av sin placering i ett brukat odlingslandskap omgivet av skogsmark. Med utpekade områden i Östra och Västra Sunnäs, genom karaktären av bybildning kring en trevägskorsning med skola. Det öppna jordbrukslandskapet mellan Hagalund och Rudsnäset. Olofsrud gård som ett exempel på ensamgård med äldre gårdsbildning och byggnader på var sida om vägen, samt Bockseruds gård som en knutpunkt.

Karaktéristiskt för de stora sekelskiftesvillorna som utgör gamla sommarvillor är att de ligger i direkt anslutning till vattnet på stora tomter, i det här fallet längs med västra Vålösundets östra kant. Södra delen av Hjälmarsnäs vägen pekas ut.

Fritidshusbyggnaderna anpassades efter rådande förhållanden på platsen och husen uppfördes ofta på plint utan att marknivån justerades. Traditionellt uppfördes de vid strandkanten för närhet till vatten och egen sjötomt. Områden som pekas ut är Klingtorpsviken med Bockserud, där det finns en blandad fritidsbebyggelse från olika tider med en bevarad struktur. Östra Svarteberg som mest karaktärgivande genom små grusvägar som slingrar sig. Västra Svarteberg längs Bonderudsvägen där husen ligger mellan grusvägen och vattnet. Hybble med karaktären av många små bevarade fritidshus placerade vid åkerkanten.

Utpekade områden som eventuellt är möjliga att förtäta har pekats ut i kanten av åkrarna i Hybble, Skogsparti mellan Olofsrud och Bockserud, Klingtorpsviken, ny bebyggelse i skogskanten vid platsen för Svartebergs gård samt del av Västra Svarteberg och Juviken med möjlig placering dels på skogssidan dels i anslutning till befintlig bebyggelse.

Konsekvenser av planalternativet

Planförslaget har pekat ut ett antal potentiella utbyggnadsområden för nya bostäder, varav området Klingtorpsviken, Olovsrud (västra sidan av Hjälmnarsnäs vägen) samt del av Hybble avviker från kulturmiljöutredningens rekommendationer om vidare exploatering. Vilket innebär att en utökad bebyggelse kan komma att tillåtas i områden där byggnadsantikvarisk kompetens inte ser det lämpligt sett till den kulturhistoriska miljön och karaktären av fritidshusbebyggelse. Ytterligare bebyggelse i området kommer riskera att påverka den kulturhistoriska miljön vilket blir en fråga att hantera i fortsatt planarbete. Se åtgärdsförslag nedan gällande eventuellt gestaltungsprogram.

Ny-, om- och tillbyggnader kan komma att ske inom planområdet. Allmänt för den östra sidan är att VA-utbyggnaden på sikt kommer att medföra större byggnationer (i takt med att området permanentas) och nya utbyggnadsområden vilket kan påverka kulturmiljövärdena och hur området upplevs. Detta utreds vidare i kommande detaljplaner.

De västra delarna som inte föreslås omfattas av VA-verksamhetsområde (inom ramen för planen) bibehålls som fritidshusområde med begränsade möjligheter till utbyggnad.

Kring de inre bebyggelseområdena/gårdsmiljöerna föreslås fortsatt utveckling av jordbruksverksamhet samt enstaka permanentboende för att möjliggöra för fortsatt drift och generationsskifte.

Området där det finns fasta fornlämningar föreslås synliggöras och lämnas fritt från bebyggelse.

Markreservaten för nya förbindelser berör inte riksintresse för kulturmiljö, dock finns en känd maritim lämning i närheten av två av de utpekade markreservaten. Det är en fartygs-/båtlämning som är registrerad som förlisningsuppgift i äldre databas, vilken saknar antikvarisk bedömning och ej är bekräftad i fält. På grund av att det inte finns någon betydande dokumentation om påverkan på sjöfarten bedöms åtgärden leda till obetydliga konsekvenser. Planförslaget skiljer sig inte åt från nollalternativet i detta avseende då det antas att en förbindelse kommer att anläggas även i nollalternativet. Påverkan kommer därför att bli densamma i nollalternativet som i planförslaget.

En ny förbindelse påverkar det visuella intrycket av omgivningen. En ny färjeförbindelse kan ha en negativ påverkan på upplevelsevärden då det blir fler rörelser i omgivningen. Utpekade område för reservatet är dock till delar exploaterat kring strandlinjen därför görs bedömningen att färjeförbindelse skulle leda till små negativa konsekvenser för landskapsbilden.

Åtgärdsförslag

- I kommande detaljplaner och bygglovsärenden ta hänsyn till utpekade kulturvärden och utgå ifrån FÖPens riktlinjer för vilka värden som är viktiga i respektive delområde.
- I kommande detaljplaner kan det med tanke på områdets kulturhistoriska miljö bli aktuellt att eventuellt ta fram gestaltungsprogram.

Riksintresse för friluftsliv och övrig rekreation

Norra Vänerskärgården är utpekad som riksintresse för friluftslivet enligt 3 kap 6 § miljöbalken med motiveringen att det är en omväxlande sötvattensskärgård med unika naturmiljöer. Det finns goda möjligheter till naturupplevelser, båtliv och bad, samt mycket stor potential för turistisk sportfiskeutveckling inom utpekad område för riksintresse.

Vänern med öar och strandområden är av riksintresse med hänsyn till de samlade natur- och kulturvärdena enligt 4 kap 1 och 2 § miljöbalken. Riksintresset omfattar aktuellt område i sin helhet (både land och vattenområden). Inom det utpekade riksintresseområdet skall turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen beaktas. Bestämmelserna skall dock ej utgöra hinder för utveckling av befintliga tätorter eller av det lokala näringslivet. Enligt länsstyrelsens PM 1996-12-18, se även länsstyrelsens rapport 1988:11, rymmer den norra Vänerkusten ett varierat bestånd av kulturelement från olika tidsskeden som replierar på Vänern och den vattenanknutna kustbygden. Exempel på detta är fornlämningar, hamnar och fiskelägen.

Inom västra Vålösundet är stor del av strandområdena privatiserade med enskilda båt och badplatser, endast enstaka gemensamma anläggningar förekommer och allmänhetens tillgänglighet för det rörliga friluftslivet är i dagsläget begränsad. Området röner lite intresse sett ur turismsynpunkt. Inom delområde 4-Bonderudsmossen finns större sammanhängande skogs- och våtmark med visst stigsystem, men tycks inte vara av större allmänt intresse utan nyttjas främst av närboende.

Konsekvenser av planalternativet

Strandlinjen är till stor del bebyggd och privatiserad och i planen föreslås att de platser som är allmänt tillgängliga ska säkerställas som sådana för möjlighet till rörelse och vistelse.

I planen föreslås områden för etablering och utbyggnation av hamnar för fritidsbåtar vilket kan ha som följd att kommunen blir en mer attraktiv plats att bo på och i förlängningen att fler kan komma att flytta till kommunen. Att samla bryggor till några gemensamma platser är ett sätt att utnyttja Vänerns badkvalitet och för att skapa en attraktivitet både för boende och för allmänheten. En eventuell utbyggnad eller tillskapande av hamnar för fritidsbåtar i planområdet skulle även bejaka båtlivet och människors användande av vattnet. Inom planområdet bedöms

Miljökonsekvensbeskrivning - Antagandehandling

belastningen på strandområdet i och med tillkommande bostäder inte bli större än vad den är på andra platser. Planen möjliggör för sammanhängande cykelstråk runt Vänern vilket skulle innebära positiva konsekvenser ur ett friluftsliv- och rekreationsperspektiv. Främjande av friluftsliv och ökad tillgänglighet medför att fler människor vistas ute i naturen för rekreation och friluftsliv. Vilket kan öka välmående och ha en positiv effekt på hälsan. Planförslaget bedöms därför medföra positiva sociala och ekonomiska effekter genom utveckling av friluftsliv och levnadsförhållanden.

Bonderudsmossen hålls i stort fri från ny bebyggelse, men möjliggörs för utökat användande för friluftslivet.

Markreservaten för nya förbindelser återfinns inom riksintresseområde för rörligt friluftsliv och riksintresse friluftsliv. Markreservaten innebär både positiva och negativa konsekvenser på friluftslivet. Vid en ny färjeförbindelse finns risk för utrymmeskonkurrens med fritidsbåtar vilket kan påverka friluftslivet negativt. Vid realisering av en ny färjeförbindelse ges också utökade möjligheter för människor att besöka vissa platser i friluftssyfte, och framför allt bättre tillgänglighet för människor som inte har tillgång till båt eller bil. På grund av detta bedöms färjeförbindelsen sammantaget medföra positiva konsekvenser för friluftslivet, jämfört med nuläget.

Åtgärdsförslag

- På sikt utveckla goda förutsättningar för cykel- och gångtrafik till och från området för att stimulera fler Kristinehamnsbor och besökare att upptäcka området. Detta kan vara en del av ett stråk längs Vänern.
- Hålla god skötsel på gemensamma bad- och båtplatser för att locka fler båtbesökare att lägga till vid sundet.
- Bevara gröna passager mellan bebyggelsen för att säkra allmänhetens tillgång till strandområde och säkerställa vattenkontakt för friluftssändamål.

Natura 2000/Naturmiljö

Områdets natur utgörs av odlingsmark (som brukas i olika utsträckning), blandskog med mer eller mindre inslag av lövträd samt ett antal större mossar. Närmare sjön tenderar andelen lövskog öka (primärt björk). Det är i anslutning till mossarna som de flesta utpekade och inventerade naturvärdena finns registrerade.

Omgivande vikar och Vänern i allmänhet hyser stora naturvärden. Ölmeviken är en grund, näringsrik vik av Vänern, som tillsammans med sin strandlinje med strandängar besitter höga naturvärden. Här finns goda förutsättningar för våtmarksfåglar vilket även gäller för häckande och rastande fåglar. Området omfattas av Natura 2000 och det finns en bevarandeplan. Flertalet generella hot finns mot Natura 2000-området (bl.a. läckage av näringsämnen från omgivande mark vilket påverkar vattenkvaliteten och flora), gräsmarkstyperna (bl.a. markexploatering och annan markanvändningsförändring i objektet eller i angränsande områden ex. skogsplantering, dikning och täktverksamhet) samt fågelarterna (bl.a. mänsklig störning i närheten av häckningsplatser) har listats i bevarandeplanen. Prioriterade bevarandeåtgärder för Ölmeviken är att gräsmarker hålls efter. En viktig faktor för områdets bevarandevärden är vattenståndsvariationerna.

För att en gynnsam bevarandestatus ska upprätthållas behövs bl.a. generella åtgärder för att minska näringsläckage från tillrinningsområden, där ett hot utgörs av utsläpp av föroreningar från punktkälla t.ex. avlopp men även påverkan från jordbruket.

Konsekvenser av planalternativet

Under planarbetet har tydlig avgränsning av framtida utbyggnadsområden gjorts med hänsyn till möjligt kommunalt ansvar för VA.

För den östra sidan som gränsar till Varnumsviken och Värmlandssjön föreslås kommunalt VA byggas ut och genom ny detaljplanläggning se över möjligheten till utbyggnad och omvandling av bebyggelsen från fritidshus till åretruntboende samt genom nya utbyggnadsområden för bostäder. Det skapar förutsättningar för att reducera näringsläckage från enskilda avloppsanläggningar.

För den västra delen av planområdet som gränsar till Ölmeviken och Natura 2000 området föreslås ingen omfattande ändring av bostadsbebyggelse ske och därmed inte heller kommunalt

Miljökonsekvensbeskrivning - Antagandehandling

VA inom ramen för den fördjupade översiktsplanen. Konsekvenserna av planförslaget är därmed ur detta hänseende (och för denna del av området) att betrakta som ett nollalternativ genom att ingen förändring föreslås i VA-situationen, vilket gör att näringsläckage från enskilda avlopp riskerar att fortsätta. Detta kan dock förbättras i samband med tillsyn och krav från kommunen på åtgärd samt genom ställningstaganden i kommande vattentjänstplan (pågår parallellt). Utöver hantering av spillvatten är jordbrukets påverkan stor med hänsyn till näringsämnen i vattenförekomsterna. Planen föreslår att befintliga aktiva jordbruksverksamheter stöds. I delområde 5-Rudsnäset föreslås jordbruksverksamhet prioriteras framför nybyggnationer av bostäder. En konsekvens av detta kan vara fortsatt påverkan på vattenmiljöerna genom utsläpp. Samtidigt ger planen stöd till en av de prioriterade bevarandeåtgärderna för Ölmeviken dvs. att gräsmarker hävdas genom slåtter och/eller bete samt att igenväxningsvegetation hålls efter.

Planen anger att det är viktigt att bevara gröna passager i naturmark mellan bebyggelsen för att funktionen av spridningskorridorer ska finnas.

Markreservaten för nya förbindelser återfinns inte inom område för Natura 2000, riksintresse naturvård eller naturreservat. Åtgärden färjeförbindelse bedöms ha små negativa konsekvenser på naturmiljön jämfört med nuläget. Åtgärden bedöms inte som stor då ingreppet i miljön inte bedöms som stort. Dessutom finns förbindelser till öarna utanför Vålösundet under åtminstone delar av året. Vid en nyetablerad förbindelse kan naturmiljön påverkas genom suspension, utsläpp till luft och vatten. Inventeringar av naturmiljön kan komma att bli nödvändiga innan den exakta ruten för förbindelsen bestäms och om nödvändigt bör anpassning av ruten göras utefter var det förekommer höga naturvärden. Planförslaget skiljer sig inte åt från nollalternativet i avseendet om en förbindelse då det antas att en förbindelse kommer att tillkomma även i nollalternativet. Påverkan kommer därför att bli densamma i nollalternativet som i planförslaget.

Muddermassor uppkommer vid många olika verksamheter, exempelvis vid anläggning av bryggor eller vid farleder och hamnar. Planen anvisar att fler hamnar för fritidsbåtar ska möjliggöras. Det kan orsaka behov av muddring som tillfälligt är negativt för vissa arter. Muddringen kan också ha återställande effekt då vikarna öppnas upp och vissa sötvattensarter gynnas efter muddring. En eventuell utbyggnad eller tillskapande av hamnar för fritidsbåtar skulle bejaka båtlivet och människors användande av vattnet. Samtidigt skulle det eventuellt också kunna ha en påverkan på naturmiljön och Natura 2000-området ex. genom båttrafik från området. Eventuella hamnar för fritidsbåtars påverkan på Vänerens vattenkvalitet får utredas vidare om eller när detta blir aktuellt.

Åtgärdsförslag

- Bevara gröna passager mellan bebyggelsen för att säkra funktionen av spridningskorridor för växt- och djurlivet.
- Håll efter igenväxningsvegetation genom att hävda gräsmarker genom slåtter och/eller bete.
- Undersök undervattensfauna och floran i de områden där muddring är aktuellt och vidta åtgärder som gör att negativ miljöpåverkan undviks.
- Inventeringar av naturmiljön kan komma att bli nödvändiga innan den exakta ruten för förbindelsen bestäms.

Trafik

Planområdet nås från E18 i öster via Hjälmarsnäs vägen (vägen 606) eller från Kristinehamn via Strandvägen. Planområdet nås även från väster och Ölme via Norevägen. Ovan nämnda två vägar förbinds i östvästlig riktning av Bonderudsvägen (som också är enskild) som viker av söderut längs den västra sidan av planområdet. Standarden är god (asfalterade) i de norra delarna, för att ju längre ut i systemet man kommer övergå till grusvägar och i många fall smala grusvägar. Trafikmängderna bedöms med hänsyn till andelen fritidshusboende och brist på publika målpunkter i området som låga, men inga mätningar finns gjorda som styrker detta.

Gång och cykel

Det finns en separat gång- och cykelväg ut till Gustavsvik och Kroksvik. Vid Ölme finns en planskild gc-bro över E18. I övrigt saknas separata gc-vägar inom planområdet.

Kollektivtrafik

Det går lokalbussar från Kristinehamns resecentrum till Gustavsvik, både till ridskolan och industriområdet.

Vid Stolpen (E18) i höjd med Ölme stannar flertalet länsbussar både mot Karlstad och Karlskoga. I Kristinehamn finns möjligheter att ta tåget till Karlstad, Stockholm, Oslo m.m flera gånger dagligen.

ÅVS E18 Kroksvikskorset

Korsningen vid Kroksvik har uppfattats som otrygg, framförallt med hänsyn till att hastighetsgränsen på 70km/h inte efterlevts samt att andelen trafik genom korset är hög. Vänstersvängande trafikanter till eller från Hjälmarsnäs vägen har varit utpekade drabbade. En åtgärdsvalstudie (ÅVS) gjorde under 2014 för korsningen vid Kroksvik (E18) med anledning att den uppfattades otrygg.

ÅVS E18 Kroksvikskorset gav förslag på åtgärder som skulle bidra till att hålla nere hastigheten för att höja säkerheten samtidigt som framkomligheten på E18 inte äventyrades. Under tiden för arbetet med åtgärdsvalsstudien skedde en dödsolycka i korsningen. Olycksfallsutredningen konstaterade hög hastighet och rekommenderade att hastighetskameror placeras i korsningen.

Miljökonsekvensbeskrivning - Antagandehandling

Trafikverket beslutade om åtgärderna; sätta upp hastighetskameror (ATK), flytta hastighetsskyltarna, löpande besiktning av halka enligt gällande standard, samt anlägga vänsterpåsvängningsfält i västlig riktning (från Hjälmarsnäsvägen), vilket har genomförts.

Konsekvenser av planalternativet

Idag förekommer den främsta trafiken till och från planområdet från de som arbetar i verksamhetsområdet i Kroksvik samt de boende i området. Inga besöksmål i övrigt finns i området och planen föreslår heller inga nya.

Ett genomförande av planförslaget medför relativt omfattande ny bebyggelse (och permanentering av fritidshus) i ett perifert läge i förhållande till arbetsplatser, skolor och annan service. Vilket skulle leda till mer trafik än om motsvarande bebyggelse hade byggts i mer centrala delar. Dessa negativa konsekvenser får accepteras med hänsyn till att kommunen behöver tillföra ny bebyggelse för att kunna lösa VA-situationen. Nyttan av att skapa ekonomiska förutsättningar för en hållbar VA-lösning och att vi därtill skapar attraktiva boendemiljöer anses således väga upp de negativa konsekvenserna.

Ett genomförande av planförslaget kommer innebära en ökad trafikalstring i Kroksvikskorset (E18/Hjälmarsnäsvägen). För resor till och från Kristinehamn tätort bedöms Strandvägen (parallell till E18) som ett mindre trafikerat vägalternativ.

Med hänsyn till de förbättringsåtgärder som Trafikverket genomfört anses förutsättningarna i Kroksvikskorset (för trafik till och från planområdet) förbättras och risken för farliga vänstersvängar och köbildningar vid höga hastigheter minskar trots en trafikökning i och med omvandlingen.

Med tanke på den utveckling som föreslås inom delar av planområdet beskriver planen att det bör vara kommunalt huvudmannaskap inom delområde 1 och 2b. Vilket innebär att det lokalt i området (delområde 1 och 2b) kommer finnas behov av förbättringsåtgärder på vägnätet i samband med omvandlingen från fritidshusområden till områden för permanentboende. Detta hanteras i så fall inom ramen för kommande detaljplaner.

Möjligheten att transportera sig via cykel till Kristinehamn bedöms som god då vägnätet i planområdet möjliggör för blandtrafik (även med en ökad trafik från ny exploatering) och i höjd med ridskolan finns separat gc-väg. Detta ger förutsättningar för att välja cykel (och denna resväg) som färdmedel istället för bil (och alternativet att trafikera E18) och således ett mer hållbart resalternativ.

Fler åretruntboende i området ger större underlag för kollektivtrafik och möjligheten att kombinera resa med cykel till Kroksvik och buss vidare till Kristinehamn gör att påverkan på trafikinätet kan reduceras.

Område för Varnumsviken tillsammans med Vålösundet omfattas av riksintresset för hamn som ansluter riksintresse för farled över skärgården och ut i Vänern. Antalet invånare på västra Vålösundet förväntas öka i framtiden. En ny förbindelse som avlastar befintlig väg till området framstår som en god och nödvändig utveckling för att utveckla västra Vålösundet som en del av Kristinehamn. En sådan behöver därför prioriteras. Förbindelsen kan beroende på utformning och placering underlätta för en effektivare pendling med kollektivtrafik och minska fordonstrafikens negativa miljöpåverkan. Markreservaten för nya förbindelser innebär att sjöfartens framkomlighet kan begränsas. En förbindelse måste utvecklas med hänsyn till sjöfartens riksintresse för hamn och farled. Kommunen vill med den fördjupade översiktsplanen möjliggöra en förbättring av infrastrukturen både för transporter via land och sjö.

Markreservaten för nya förbindelser kan innebära positiva och negativa konsekvenser ur hälso- och säkerhetsaspekt.

Miljökonsekvensbeskrivning - Antagandehandling

En lokaliseringsutredning för förbindelsens exakta läge bör göras med avseende på aspekterna naturmiljö, kulturmiljö och barriäreffekter för att minimera påverkan på miljön i området.

Vid ett realiserande av en förbindelse finns en ökad risk för olyckor och kollisioner i och med konkurrens om utrymmet med andra båtar och fartyg, dock anses denna risk liten med tanke på de få anlöp som görs till hamnen. Färjeförbindelsen leder troligtvis till en viss minskad trafikbelastning av nuvarande vägar till området. Den nya färjeförbindelsen kan också leda till ökat omgivningsbuller och ökad risk för utsläpp. Sammantaget bedöms en ny färjeförbindelse leda till små negativa konsekvenser för hälsa och säkerhet jämfört med nuläget.

Trafikutredningar behöver utföras för att bedöma de exakta konsekvenserna på trafikflöden.

Åtgärdsförslag

- Motverka ökad trafikering med privatbil genom att på sikt utveckla ännu bättre förutsättningar för cykel och gångtrafik till och från området för att stimulera fler att välja cykeln som färdmedel för resor till och från Kristinehamn.
- En lokaliseringsutredning för färjeförbindelsen bör göras.

Miljökvalitetsmålen

I detta avsnitt beskrivs konsekvenserna av översiktsplanen utifrån miljökvalitetsmålen.

Miljömål

Riksdagen har antagit mål för miljökvaliteten inom de 16 områden som beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till. Förutom miljömålen finns ett övergripande generationsmål som visar inriktningen för Sveriges miljöpolitik. Målet ger vägledning om de värden som ska skyddas och den omställning av samhället som behöver ske inom en generation för att nå miljömålen. Till miljömålen finns etappmål som är steg på vägen för att nå generationsmålet, etappmålen visa vad Sverige kan göra och tydliggöra var insatser bör sättas in. Förutom etappmålen finns regionala mål och kommunala miljömål för att kunna kvantifiera och specificera vad som kräver ytterligare insatser för att uppnå målen.

Nedan ses de miljömål som bedömts relevanta gentemot den fördjupade översiktsplanen och hur hänsyn tas till dessa.

Begränsad klimatpåverkan

Om planförslaget genomförs i sin helhet med ökad bebyggelse av såväl nya utbyggnadsområden som en permanentering av nuvarande fritidshusbebyggelse kommer det leda till en ökad biltrafik, och utifrån dagens resmönster kommer det komma leda till en större klimatpåverkan i relation till en motsvarande bebyggelseutveckling mer centralt beläget i Kristinehamn. I och med reservatet för nya förbindelser kommer det dock finnas ökade förutsättningar till att färdas kollektivt till och från västra Vålösundet (turbåt/cykelfärja).

God bebyggd miljö

Genomförandet av planen väntas inte ha några negativa effekter på detta mål. Planen syftar till att skapa en god bebyggd miljö genom att primärt föreslå omvandlingsmöjligheter av befintliga bebyggelsemiljöer och nya utbyggnadsområden där det inte råder risk för översvämning.

Områden för nybyggnation föreslås primärt i anslutning till befintliga bebyggelseområden där det är inte råder översvämningsrisk, men finns närhet till befintliga vägar och gemensamma bad- och båtplatser.

Förslaget innebär att hänsyn ska tas till områdets kulturvärden både i form av miljö och bebyggelse vid ny- om och tillbyggnad.

Ingen övergödning samt levande sjöar och vattendrag

Planförslaget bedöms kunna ha viss negativ påverkan på miljömålen genom att inte hela området föreslås anslutas till kommunalt VA, vilket gör att näringsläckage från enskilda avlopp riskerar att fortsätta på den västra sidan, samtidigt som planförslagets påverkan på den östra sidan av planområdet (Varnumsviken) ur detta hänseende blir positiv genom förslaget om att ingå i kommunalt VA- verksamhetsområde.

Fysisk påverkan på vattenmiljön kan ske genom för stor yttre påverkan och reglering av vattenförekommst. Nivåreglering av Vätern förändras inte genom planen och således inte den påverkan som avsaknaden av den naturliga vattenståndsvariationen ger, bl.a igenväxning.

Planen möjliggör för viss exploatering för bostäder i anslutning till befintlig bebyggelse i strandnära lägen längs vattendraget, men förutsatt att hänsyn tas till det lokala växt- och djurlivet samt allmänhetens tillgång till vattnet.

Miljökonsekvensbeskrivning - Antagandehandling

En eventuell följd av planen är en ökning av antalet fritidsbåtar i området. På grund av att det sedan den 1 april 2015 är förbjudet för fritidsbåtar att släppa toalettavfall i sjö eller hav bedöms inte den eventuella ökningen av fritidsbåtar innebära påverkan på miljömålet övergödning.

Ett rikt odlingslandskap

Genomförandet av planen väntas inte ha några negativa effekter på miljömålet. Kulturhistorisk värdefull bebyggelse och miljöer som har koppling till odlingslandskapet föreslås bevaras i planen och värdena lyfts fram. Ny bebyggelse i dessa miljöer föreslås anpassas därefter.

Odlingslandskapet inom delområde 4 föreslås främjas genom att prioriteras framför ny bebyggelse.

Levande skogar och myllrande våtmarker

Ett plangenomförande bedöms inte ha negativ påverkan på skogs- och våtmarksområdena i planen.

Planen föreslår att skogs- och våtmarksområdet fortsatt bör behållas fritt från ny bebyggelse bl.a. med hänsyn till naturvärden.

Grundvatten av god kvalitet

Grundvattenförekomster i området bedöms ha god kemisk och kvantitativ status och planen väntas inte påverka detta negativt. I landområdet för grundvattenförekomsten föreslås kommunalt VA byggas ut, vilket kan ge positiva effekter genom minskade läckage från enskilda avlopp.

Ett rikt växt- och djurliv

Planförslaget bedöms inte påverka detta miljömål i någon större utsträckning. De naturområden med tillhörande växt- och djurliv som förekommer i området avses bevaras och förslaget anses inte påverka den biologiska mångfalden.